

Temat: „Obietnica” Anny Kazejak – o niszczącej potęgze słów - scenariusz lekcji wychowawczej dla szkół ponadgimnazjalnych.

Opracowała: Beata Badziukiewicz

Cele lekcji:

Próba przyjrzenia się relacjom międzyludzkim, między młodymi ludźmi, ale również między dziećmi i dorosłymi.

Poszukiwanie odpowiedzi na pytanie: w jaki sposób podejmujemy decyzje i co decyduje, że podejmujemy takie, a nie inne.

Zastanowienie się nad problemem: czego oczekujemy od innych i od życia?

Co to jest odpowiedzialność i kiedy wiadomo, że jesteśmy odpowiedzialni.

Słów parę o ważnych słowach: lojalność, uczciwość, prawdomówność.

Na czym polega potęga słowa? Co może uczynić w naszym i cudzym życiu?

Metody i formy pracy:

burza mózgów;

praca samodzielna;

praca w parach;

praca w grupach;

dyskusja;

rozmowa kierowana.

Środki dydaktyczne:

Film Anny Kazejak „Obietnica”, 2014.

Słownik języka polskiego.

<http://film.onet.pl/obietnica-kadry-z-filmu/c2brb>

<http://www.polskieradio.pl/9/317/Artykul/1045469,Obietnica-na-festiwalu-w-Berlinie-Film-ani-latwy-ani-przyjemny->

<http://www.tvn24.pl/kultura-styl,8/zbrodnia-w-imie-milosci-anna-kazejak-z-obietnica-na-tegorocznym-berlinale,389638.html>

<http://www.tvn24.pl/kultura-styl,8/zbrodnia-w-imie-milosci-anna-kazejak-z-obietnica-na-tegorocznym-berlinale,389638.html>

<http://www.polskieradio.pl/24/404/Artykul/1040688,Obietnica-Prawdziwe-zbrodnie-mlodych-ludzi>

Czas:

1-2 lekcje (otwarta struktura modułowa scenariusza pozwala nauczycielowi na wybór poszczególnych modułów i indywidualne skonstruowanie lekcji w zależności od zainteresowania tematem, i czasu, jakim dysponuje. Ponieważ film pokazuje fragment z życia młodych ludzi, warto oddać głos uczniom, zachęcać ich do poszukiwania odpowiedzi i samodzielnego wyciągania wniosków (nauczyciel ma wspierać uczniów w nazywaniu uczuć, emocji oraz w nazywaniu zjawisk, które zostały poruszone w filmie).

Przebieg lekcji:

1. Wprowadzenie

Zajęcia zaczęłabym od pozwolenia i zachęcenia młodzieży do wypowiedzenia swoich wrażeń dotyczących filmu. Co ich poruszyło w filmie? O czym, ich zdaniem, on opowiadał, co chciał nam przekazać?. Jakie momenty utkwiły im w pamięci?

Możemy dać na ten punkt 5-10 minut i bez komentarza wysłuchać uczniów lub dołączyć do wypowiedzi i przedstawić swoje zdanie.

Pytania uzupełniające do punktu 1, które możemy zrealizować przy pomocy „burzy mózgów”:

- Co kierowało Lilianą?
- Jakich używa metod, żeby osiągnąć swój cel?
- Jak zachowują się najbliżsi dziewczyny?
- Dlaczego Janek godzi się na ten szantaż?
- jak reagują podopieczni?

Komentarz autora: w tym filmie główną bohaterką to dziewczyna, która wygląda i zachowuje się, jak osoba bardzo pewna siebie. Oczekuje stuprocentowego posłuszeństwa od swojego chłopaka, co ma być dowodem miłości.. Sama nie okazuje zbyt wielu uczuć. Jednocześnie w swoim rodzinnym domu jest osobą samotną. Rodzice są rozwiedzeni Matka nie zauważa jej potrzeb, nie wie zbyt wiele o jej życiu, nie zajmuje się nią. Ojciec ma już nową rodzinę, nowe dziecko, nie ma czasu uczestniczyć w życiu córki.

Możemy ten akt zbrodni rozumieć na różne sposoby: z jednej strony jako egoistyczny kaprys nieczułej dziewczyny, z innej jako desperacką próbę wezwania dorosłych do podjęcia swoich ról (na dodatek skuteczną próbą – wreszcie ojciec przyjeżdża interweniować w sprawie swojego dziecka).

Niestety rodzice dziewczyny nie biorą na siebie odpowiedzialności za zaistniałą sytuację, nie mierzą się z nią – ojciec znika, matka dalej nie zagłębia się w problemy Lilki. Dziewczyna tak samo jak najbliżsi jej dorośli nie przyjmuje na siebie nawet części odpowiedzialności za postępowanie Janka. Każdy zajmuje się sobą.

2. Relacje dzieci – dorośli.

Film prezentuje nam świat, w którym młodzi ludzie nie są wspierani przez dorosłych. Żyją obok siebie, niewiele o sobie wiedzą, czasem się pokłócą, czasem do siebie odezwą, ale nie ma głębokich emocjonalnych związków

Proponuję dyskusję kierowaną (oto kilka przykładowych pytań):

Jak uczniowie spostrzegają relacje dzieci-dorośli przedstawioną w tym filmie?

Jak je oceniają?

Czy to są dobre relacje czy złe?

Kiedy możemy powiedzieć, że relacja jest dobra, a kiedy że jest zła? Jakie musi zawierać najważniejsze elementy, żebyśmy mogli powiedzieć, że jest dobra?

Czego zabrakło w relacji Lilki z rodzicami?

Do czego nam ludziom, młodym, dorosłym potrzebne są dobre relacje z innymi ludźmi?

Po co dzieciom, młodym ludziom potrzebne są dobre relacje z rodzicami?,,,,,,,,,,,,,
Co się dzieje kiedy tych relacji nie ma?

(Proponuję rozmawiać wyłącznie o filmie i filmowych bohaterach. Nie jest korzystnym pomysłem zachęcać naszych uczniów do opowiadania o własnych relacjach na forum klasy. Dużo bezpieczniej będzie rozmawiać o postaciach fikcyjnych).

- Zachęcamy uczniów do zastanowienia się nad postawionymi wyżej kwestiami, a następnie do podzielenia się wnioskami z resztą klasy. Tutaj nie musi się odbyć dyskusja, ale prezentacja własnych spostrzeżeń i przemyśleń. Ponieważ nie ma jednej wersji wydarzeń – każdy może rozumieć i interpretować film po swojemu – wszystkie uwagi wypowiedane przez uczniów będą poszerzać punkt widzenia na zdarzenia z filmu.

3. Decyzje.

Główna bohaterka filmu Liliana nie ma żadnych wątpliwości dotyczących podjętej przez siebie decyzji dotyczącej życia drugiej dziewczyny. Janek ma same wątpliwości, widać że waha się, cierpi, chciałby uniknąć czekającego go zadania. Mimo to godzi się z wymaganiami swojej dziewczyny i podejmuje decyzję o morderstwie.

Pytanie: jak podejmujemy decyzje? Co decyduje, że wybieramy jedną opcję, a rezygnujemy z innej? Czy podejmowanie decyzji przychodzi nam łatwo czy trudno? W jakich okolicznościach łatwiej, a w jakich trudniej?

Kto lub co wpływa na nasze decyzje?

Czy podejmując jakąś decyzję analizujemy czynniki, czy myślimy o konsekwencjach, czy bierzemy odpowiedzialność za rezultaty naszej decyzji?

Wersja I

Dzielimy klasę na pary, w której jedna osoba opowiada drugiej o decyzji, którą ostatnio podjęła – to nie muszą być najbardziej osobiste decyzje, ale na przykład takie, które dotyczyły podjęcia nauki nowego języka, pojechanie lub nie na wyjazd/imprezę, powiedzenie nieprzyjemnej prawdy koledze/koleżance itd. Oprócz opowiadania na czym polegała ta decyzja, próbujemy zachęcić młodych ludzi do przeanalizowania, jak przebiegał proces decyzyjny. Skąd wziął się pomysł? Kto do niego zachęcił? Jakie były za, a jakie przeciw? Jakie były lub będą (przewidywane) konsekwencje podjętej decyzji?

Wersja II

Dzielimy klasę na grupki 4-5 osobowe i proponujemy powyższe ćwiczenie. Na koniec każda z grup ma przedstawić wnioski, jakie udało im się wyciągnąć z przedstawionych opowieści – jak podejmujemy decyzje?

Wersja III

Proponujemy klasie burzę mózgów na zadany temat. Jedna osoba stoi przy tablicy i spisuje spostrzeżenia i wnioski osób z klasy. Proponujemy dyskusję nad wymienionymi przez młodych ludzi elementami.

Komentarz: podejmowanie decyzji – to proces wyboru spośród alternatyw, selekcji i odrzucania dostępnych możliwości. Każdy z nas trochę inaczej podejmuje decyzje. Jedni się zastanawiają, inni nie. Dla jednych ważna jest opinia innych i to, co dla tych innych jest ważne (np. decyzja o wyborze profilu czy studiów może być decyzją zgodną z tym, czego oczekują rodzice). Jedni podejmują duże ryzyko w swoich decyzjach, inni zupełnie unikają ryzyka i wolą się wycofać niż się narażać. Jedni podejmują decyzję at hoc, a inni potrzebują wielu dni czy nawet tygodni, żeby tę decyzję podjąć. Jeszcze inni nigdy się nie wahają, kiedy podejmują decyzję, w odróżnieniu od tych, którzy zawsze mają wątpliwości i nawet jak już decyzję podejmą, to dalej się zastanawiają czy ta druga opcja nie była lepsza, itd.

4. Kolejne zadanie dla klasy: sąd nad Lilką i Jankiem

Proponujemy klasie przeprowadzenie procesu sądowego nad głównymi bohaterami filmu: Lilką i Jankiem.

Kto z nich dwojga jest bardziej odpowiedzialny za to, co się wydarzyło?

A może oboje są tak samo winni?

Czy Janek mógł odmówić swojej dziewczynie?

Dlaczego tego nie zrobił?

Czy Lila powinna ponieść karę za to co zrobiła czy raczej powinna zostać na wolności?

Klasa dzieli się na „obrońców” i „oskarżycieli”.

Można przeprowadzić taki sąd dla jednego z bohaterów albo dla każdego z nich osobno.

Możemy też podzielić klasę na pół: tych, którzy będą „sądzić się” w sprawie dziewczyny i tych, którzy będą „sądzić się” w sprawie chłopaka.

Jeśli nauczyciel i klasa dobrze czują się w takich scenkach możemy również zaproponować, żeby ktoś chętny spróbował wcielić się w postać Lilki i Janka, i żeby odpowiadał przed „sądem”. Mamy wtedy głównego sędziego prowadzącego rozprawę, oskarżonego, obrońcę/ów oraz oskarżycieli.

Ważne, żeby uczniowie się dobrze przygotowali, mieli zebrane fakty i argumenty, i żeby odbyła się prezentacja odmiennych poglądów.

Nauczyciel czuwa nad spokojnym przedstawianiem argumentów przez kolejne osoby. Na koniec klasa głosuje czy jest za karą czy za uwolnieniem od zarzutów osoby oskarżonej.

Na koniec „odczarowujemy” naszych uczniów, przypominając im, że brali udział w scenie i że nawet jeśli budziła ona emocje, to „zrzucamy” je z siebie i nie „zabieramy” w normalne życie.

5. Zmiana – debata

Proponujemy uczniom debatę na temat: czy ktokolwiek w filmie nauczył się czegośkolwiek w związku z zaistniałymi zdarzeniami? Czy uczniowie sądzą, że Lilka zmieni swój sposób myślenia? Będzie się kierowała innymi potrzebami niż do tej pory? Czy jest szansa, że

mama Lilki będzie więcej uwagi poświęcała córce? Co się stanie z Jankiem? Jakie czeka go życie? Czy Lilkę obchodzi co będzie dalej z Jankiem? Jakie przesłanki wskazują, że właśnie tak się stanie, a jakie przychylają się do poglądu, że nie nastąpią żadne zmiany.

Proponuję stworzenie hipotetycznej przyszłości, co będzie się działo z głównymi bohaterami za 5, 10, 15 lat?

Dzielimy klasę na grupy. Każdej dajemy jedno zagadnienie do opracowania. Grupy mają ok. 10 minut na przedyskutowanie, zastanowienie się, nakreślenie dalszych scenariuszy związanych z przyszłym życiem bohaterów.

6. Jedno słowo.

W pewnym momencie filmu główna bohaterka mówi: „Wystarczyło jedno słowo...”

Proponuję pracę z uczniami dotyczącą zagadnienia potęgi słów:

1. Możemy poszukać przykładów z historii, filmów, życia, kiedy pojedyncze słowa decydowały o najważniejszych sprawach – do tego punktu uczniowie musieliby się przygotować w domu, wyszukać informacje, zebrać materiały.
2. Możemy też pozierać od uczniów przykłady słów, które są dla nich najsilniejsze: zarówno te dobre (co dla nich znaczą albo jeżeli nie chcą poruszać osobistych wątków, to zadajemy ogólne pytanie o sens i wartość poszczególnych słów), jak i te (oczywiście unikamy wulgaryzmów). Szczególnie, że Lilka nie mówi żadnych „niedozwolonych” słów, a i tak doprowadza do tragedii
3. Możemy też zobaczyć, jaki wpływ na świat mają wypowiediane przez nas słowa – przykład: proponujemy eksperyment na dany tydzień czy dwa tygodnie, że każdy próbuje przez cały dzień mówić wszystkim dookoła same miłe rzeczy, również sobie i o sobie (ten eksperyment musiałby się odbyć w dniach poprzedzających lekcję z proponowanym scenariuszem albo przeznaczamy kolejną godzinę wychowawczą na omówienie i podsumowanie wyników eksperymentu) i obserwuje reakcje ludzi dookoła.

7. Podsumowanie zajęć.

Dopytujemy naszych uczniów z jakimi wrażeniami zostają po odbytych dyskusjach i rozmowach. Czy coś się zmieniło w ich spostrzeganiu filmu? Czy jakoś inaczej myślą o zdarzeniach, które obejrzeli? Czy dowiedzieli się czegoś nowego?